

+ Insectes

Un recorregut d'instal·lacions proposat per Francisco RUIZ DE INFANTE i concebut amb la complicitat de Glòria PICAZO.

Del 20 d'abril al 24 de juny de 2007

La vida dels insectes

En un moment de la narració sobre la seva vida, l'escriptor Elias Canetti confessava com havia sucumbit a l'eloqüència fastigosa de Jeremias Gotthelf (1797-1854) en llegir *L'aranya negra*. Arran d'aquesta lectura, Canetti admetia que s'havia sentit perseguit per aquesta aranya, fins al punt d'haver corregut a mirar-se al mirall per escodrinyar obsessivament el seu rostre, tot buscant-hi algun rastre de l'aràcnid. Gotthelf convertí el seu relat en una al·legoria mítica de l'amenaça, fet que Canetti assumí amb una pregona intensitat, fins al punt que l'escriptor la sentia sobre la seva pell i la veia movent-se per qualsevol indret del seu entorn. L'aranya esdevenia així un símbol intimidador i punidor, fins a l'extrem que el narrador es plantejés si, potser, tot i no ser-ne conscient, havia comès alguna mala acció. "L'aranya s'aferrava a mi i seguia les meves petjades quan anava sol", escriu Canetti¹.

Si en aquest cas Canetti fa referència a l'angúnia i a l'amenaça sancionadora que solen comportar els aràcnids per als humans, és evident que les mateixes sensacions les podem extrapolar a moltes varietats d'insectes, el grup animal més nombrós que existeix al nostre planeta. Però no només es tracta d'aquestes sensacions negatives i d'altres que podríem afegir-hi, com l'oposició entre allò bell i allò monstruós, repugnant o sinistre, entre allò que ens atrau i allò que alhora ens repel·leix, etc., sinó que al llarg de la història de la humanitat, en tots els àmbits de la creació es repeteixen els exemples en els quals "la vida dels insectes", en el seu sentit més ampli i variat, s'antropomorfitza i es diversifica en múltiples metàfores alligadorades sobre el comportament dels humans. Així, per exemple, en parlar de papallones i libèl·lules, irremeiablement hi veiem sempre la fragilitat, mentre que allò tenebrós i lúgubre es relaciona amb aranyes i escarabats, i quan repensem l'organització en comunitats és difícil no al·ludir a formigues i abelles.

Arribats a aquest punt, és impossible no citar la relació estremidora que W. G. Sebald estableix entre guerra i mosques i que amb brutalitat ens empeny a visualitzar allò més terrible dels conflictes bèl·lics: "Rates i mosques dominaven la ciutat. Insolents i grasses, les rates corretejaven pels carrers. Però les mosques encara eren més repugnants. Grans, de reflexos verds, com mai no s'havien vist. Feien voltes com a grumolls per l'asfalt, es posaven a les restes de paret, copulant unes sobre les altres, i s'escalfaven, cansades i fartes, als vidres trencats de les finestres. Quan ja no podien volar, s'arrossegaven darrere nostre a través de les clivelles més petites, ho embrutaven tot, i els seus murmuris i bronzits eren el primer que sentíem en despertar."²

Reprement les correspondències entre el món dels insectes i el dels humans, trobem que les larves i les metamorfosis ens evoquen allò informe, abjecte i perillós pel que té de desconegut; mentre que les plagues, els paràsits i els eixams ens remetent a l'amenaça i al dolor i, en definitiva, al càstig. O sigui, que rere mosques, mosquits, xinxes, formigues, llagostes, abelles, vespes, puces, arnes, pols, papallones, libèl·lules, tèrmits, grills, escarabats, aranyes... -fins a arribar a l'actual "món virtual", que no ha dubtat a fer seu un llenguatge provinent de l'entomologia-, hi podem trobar narracions de tota mena, a través de la literatura, el cinema i les arts visuals, que, de forma alligadorada, amb la intimidació, la ironia o la sàtira com a estratègies, ens recordaran insistentment l'*animalitas* i la *humanitas* del gènere humà, tot utilitzant la terminologia emprada per Giorgio Agamben³, que

¹ CANETTI, Elias. *La lengua absuelta*. Barcelona: Muchnik Editores, 1985, p. 317-318.

² "Ratas y moscas dominaban la ciudad. Insolentes y gordas, las ratas correteaban por las calles. Pero todavía más repugnantes eran las moscas. Grandes, de reflejos verdes, como no se habían visto nunca. Daban vueltas como grumos por el asfalto, se posaban en los restos de pared copulando unas sobre otras y se calentaban, cansadas y hartas, en los cristales rotos de las ventanas. Cuando no podían volar ya, se arrastraban detrás de nosotros a través de las hendiduras más pequeñas, lo ensuciaban todo, y sus susurros y zumbidos eran lo primero que oíamos al despertar." SEBALD, W. G. *Sobre la historia natural de la destrucción*. Barcelona: Anagrama, 2003, p. 45.

³ AGAMBEN, Giorgio. *Lo abierto. El hombre y el animal*. València: Pre-Textos, 2005, p. 97.

fa que puguem constatar “una monstruosa antropomorfització de l’animal i una corresponent animalització de l’home”⁴ en el món on ens ha tocat de viure.

Ja a la Grècia clàssica, un autor teatral com Aristòfanes va fer una sàtira de la justícia atenenca amb *Les vespes* (422 a.C.). En aquesta representació teatral, el cor d’amics de Filoteu va disfressat de vespes amb els seus grans agullons, tot assenyalant que són elles, actuant com a jurats populars, les que fan la feina i no pas els jutges ni els polítics, que s’aprofiten dels ciutadans. I, fent un gran salt en el temps, trobem que el jove escriptor rus Viktor Pelevin, a *La vida de los insectos*, fa que els insectes esdevinguin metàfores de la fragilitat humana. Així, al llarg de tota la novel·la, personatges i insectes van intercanviant situacions, sempre amb les vicissituds de la vida com a leitmotiv i de les seves peripècies, fins al punt que inclou sorneguerament un insecte que fa d’artista conceptual, tot practicant la *performance*⁵.

Al llarg dels vint segles que separen aquests dos exemples esmentats, les referències literàries a la vida dels insectes són incomputables, però potser la que és inevitable d’anomenar, un cop més, és l’angoixant relat de Franz Kafka sobre el patiment que experimenta Gregor Samsa quan, un matí, en despertar-se, es descobreix convertit en un monstruós insecte: “Innombrables potes, lamentablement escanyolides en comparació amb la grossor ordinària de les seves cames, oferien als seus ulls l’espectacle d’una agitació sense consistència.”⁶ Adjectius com *monstruós*, *insuportable*, *inquietant*, *desesperant*, *repulsiu*, *espantós*, etc., es repeteixen al llarg de tot el relat, que va convertint en horrorós no tan sols el personatge, sinó l’espai on es mou, ple de brutícia, pols i escombraries. Les nombroses i heterogènies interpretacions que l’obra ha suscitat des de la seva publicació l’any 1916, han fet que aquest relat hagi esdevingut un referent obligat per a la literatura de terror i, al mateix temps, una al·legoria de tot allò que fa referència al fàstic i a la repulsió, fins al punt que l’adjectiu *kafkià* s’ha sumat als adjectius abans esmentats per invocar la por i el desassossec com a referent.

En els somnis tot sovint apareixen insectes que fan que els somnis esdevinguin malsons: insectes que recorren el cos, que pugen per les cames, que tant fan patir pel seu aspecte minúscul com per la seva proliferació exagerada quan es converteixen en eixam o colònia, o per tot el contrari, quan per la seva grandària desmesurada esdevenen monstres irreconeixibles, malgrat ser un simple mosquit o una petita abella. I, d’aquests casos, el cinema ens n’ha donat exemples magnífics per la seva irracionalitat, que van des de la violència de les formigues a la jungla sud-americana, que ho destrueixen tot per defensar el seu formiguer, al film *Cuando ruge la marabunta* de Byron Haskin, fins al terror provocat per les mides desmesurades de formigues gegantines, a *La humanidad en peligro*, de pregadéus, a *El monstruo alado*, de llagostes gegantines, a *El principio del fin*, i de mosquits monstruosos, a *Mosquito, la plaga asesina*. I sense oblidar, com a seqüela kafkiana, les múltiples metamorfosis d’humans en insectes, com a *La mujer avispa* o a *La mosca*, en què el director Kurt Neuman, l’any 1958, ens fa reflexionar sobre els interrogants aterridors que pot provocar la ciència, quan una mosca interfereix en un experiment científic i sorgeix un home amb cap de mosca. El tema assolí nivells de gran interès amb la nova versió que David Cronenberg realitzà l’any 1989⁷. Així mateix, al llarg de la història del cinema, insectes i aràcnids han corregut per escenaris terrorífics plens de pols i de teranyines. Dins d’aquests escenaris, la novel·la *Dràcula*, de l’irlandès Bram Stoker, ha rebut tota mena

⁴ “Una monstruosa antropomorfización del animal y una correspondiente animalización del hombre”. *Op. cit.*, p. 76.

⁵ PELEVIN, Viktor *La vida de los insectos*. Barcelona: Ed. Destino, 2001.

⁶ “Innumerables patas, lamentablemente escuálidas en comparación con el grosor ordinario de sus piernas, ofrecían a sus ojos el espectáculo de una agitación sin consistencia.” KAFKA, Franz. *La metamorfosis*. Madrid: Alianza Editorial, 2001, p. 7.

⁷ El text “Els insectes que projectem en les nostres pantalles” d’Àngel Quintana, inclòs en aquest mateix catàleg, fa un estudi detallat dels insectes com a protagonistes cinematogràfics, partint d’una pel·lícula de 1912 i rastrejant el tema fins a l’actualitat.

d'interpretacions, des de films memorables, com el de F. W. Murnau, fins a les múltiples seqüeles del cinema de sèrie B. No podem oblidar, tampoc, que fins i tot Carl Theodor Dreyer, a l'inici de la seva pel·lícula *Vampyr* (1932), no pot evitar posar sota els rètols inicials una monumental teranyina.

També podem trobar-ne nombrosos exemples en el camp artístic. Ens referim, per exemple, a algunes pintures de Joan Miró realitzades durant la dècada dels anys vint, quan la seva obra estava totalment influenciada pels poetes surrealistes, com Max Jacob, Michel Leiris, Tristan Tzara, Pierre Reverdy, Paul Éluard, André Breton, Louis Aragon... Així, mentre ell pintava *Diàleg d'insectes* i *El carnaval de l'arlequí* (1924-1925), el poeta Paul Éluard escrivia:

*"Soleil de proie prisonnier de ma tête
Enlève la colline, enlève la forêt.
Le ciel est plus bleu que jamais.
Les libellules des raisins
Lui donnent des formes précises
Que je dissipe d'un geste"⁸*

La manera com Miró incorporà mosques i mosquits a les pintures realitzades en aquest període està relacionada amb la voluntat de pintar un món poètic en què el moviment del vol i les seves trajectòries sobre el blau del cel deixessin intuir la seva emoció davant l'espectacle del firmament, d'un bri d'herba o d'uns insectes minúsculs volant damunt d'un gran blau monòcrom, com succeeix a *Diàleg d'insectes*. Són uns insectes que ben bé ens podrien remetre a *El tríptic del fenc* que El Bosco pintà el 1500-1502 i que pertany a les col·leccions del Museu del Prado. Es tracta d'una al·legoria satírica sobre els pecats del món, en la qual els àngels representats en plena caiguda, que estan pintats en el porticó esquerre del tríptic, esdevenen un eixam d'insectes monstruosos que anuncien el càstig diví i, al mateix temps, ens avancen les transformacions monstruoses que El Bosco pintarà més tard per advertir la humanitat de les amenaçadores temptacions del diable.

Amb una altra intenció, però coincidint, en canvi, amb algunes de les propostes anteriorment anunciades en parlar de la producció cinematogràfica, l'escultora Louise Bourgeois ha realitzat una llarga sèrie de dibuixos i d'escultures monumentals dedicades al tema de l'aranya. Les seves aranyes de llargues i estilitzades potes, que tant tenen d'amenaçants com d'aixoplugadores i de maternals en incitar els visitants a passar-hi per sota, són un homenatge declarat a la seva mare. La mateixa artista ha confessat en repetides ocasions que considerava la seva mare una dona intel·ligent, pacient, raonable, subtil, indispensable i útil "com una aranya". En aquest cas, es tracta de la utilització d'un aràcnid que per a l'artista té profundes arrels emocionals, i l'usa tot mirant de rehabilitar la negativa apreciació de perill que l'ésser humà sol tenir sobre els insectes en general.

Finalment, i per només citar un més dels molts exemples possibles sobre les relacions entre les arts visuals i l'entomologia, volem referir-nos a l'artista belga Jan Fabre, que va emprar 15.000 escarabats per a la realització d'una exposició a Madrid l'any 2002. Les seves escultures es mostren recobertes completament d'escarabats, que ell veu com a insectes bells, plens de vida, encara que en realitat siguin un homenatge a la mort, "la mort com a respecte envers la vida", com ell mateix assenyala. Curiosament, aquesta obsessió pels insectes el fa coincidir amb el seu homònim, l'entomòleg francès Jean Henri Fabre (1823-1915), qui, com ell, observà en els insectes una mena d'humanitat inhumana, susceptible de mostrar-nos l'ambivalència amb què solem apreciar-los: per una banda, els admirem per la seva bellesa i, per l'altra, els rebutgem, colpits en identificar-los amb una inevitable por ancestral.

---

⁸ ÉLUARD, Paul. *Capitale de la douleur*. París: Ed. Gallimard, 1926.

De l'interès per aquests exemples descoberts en el camp de les arts visuals, de la literatura i del cinema, és d'on va sorgir la idea d'organitzar un projecte expositiu que tingués com a fil conductor la vida dels insectes, entesos en el sentit popular del terme, en el qual conflueixen insectes i aràcnids, i obviant les classificacions establertes per la zoologia. A partir d'aquest fil es desencadenaven tot un seguit de temes amb els quals el treball de Francisco Ruiz de Infante s'identificava plenament, però que sens dubte partien d'un punt de vista primordial: observar en la vida dels insectes nombroses metàfores sobre la vida dels humans. A la vegada, aquesta darrera reflexió sobre el treball de Francisco Ruiz de Infante i el dels altres artistes seleccionats per formar part del projecte + *Insectes* ens permetia introduir temàtiques com l'organització en comunitats, la lògica de l'eixam, els mètodes de supervivència, les relacions de poder, les tècniques constructives i les tècniques destructives que remeten les plagues, els processos de metamorfosi amb l'observació de les larves, així com els de mimesi i camuflatge, etc. Aquestes observacions ens condueixen a un llistat dens i diversificat d'al·lusions que corroboren la riquesa del tema: por i plaer, rebuig i atracció, allò bell i allò sinistre...; sensacions totes elles que apel·len al nostre inconscient, a la nostra memòria atàvica, al cicle entre la vida i la mort, a la descomposició, a la contaminació, al càstig... Totes aquestes nocions es troben presents en el treball de Francisco Ruiz de Infante, així com en el de la resta d'artistes inclosos en el projecte: Tobias Bernstrup, el grup Bunke, Santiago Cirugeda, Donna Conlon, Edwina Hoël, Joan Leandre, Francisco López, Pedro Mora i Marta Petit.

La concepció formal que Francisco Ruiz de Infante ha atorgat al projecte, que a més de les seves obres ha d'acollir les de la resta de participants, se situa a mig camí entre l'arquitectura i l'escultura, ja que ha concebut una mena de monumental "formiguer" dins del qual es produirà l'encontre entre les seves obres, les dels altres artistes convidats i els propis visitants que, com ell mateix afirma en l'entrevista inclosa en aquest catàleg, hi tenen una importància cabdal. El visitant es veurà obligat a seguir un "recorregut laberíntic orgànic", tal i com l'anomena el mateix artista, i, gràcies a l'estratègia de la transparència emprada en la construcció d'aquesta monumental instal·lació, tindrà opció a múltiples i canviants punts de vista. També sense voler-ho, el visitant serà l'activador de certs elements-trampa d'algunes obres, que l'abocaran irremediablement a interactuar amb les peces.

Al llarg del procés de realització del projecte, Francisco Ruiz de Infante ha observat centpeus, puces, pol·ls, abelles, arnes, formigues, mosques..., amb la curiositat d'un entomòleg. Tot emprant aquaris, microscopis, pots de vidre, lupes..., estris tots ells usats en una manera de fer *low tech*, com és habitual en els seus treballs, l'artista aconsegueix mostrar-nos uns ecosistemes reals, que formen part del seu entorn més immediat. Mitjançant les imatges videogràfiques, ens introdueix en l'observació de la vida dels insectes, dels seus processos de metamorfosi, d'adaptabilitat, de mimetisme, del contrast entre un món microscòpic habitat pels insectes i un món macroscòpic habitat pels éssers humans. Les imatges resultants, distorsionades i tèrboles, semblen sorgir, però, del món oníric amb el qual sempre s'han vinculat els insectes. El so que les va puntuant, treballat tot sovint amb Christian Sebille, pren una importància cabdal en el recorregut per les instal·lacions que Francisco Ruiz de Infante ha proposat per a aquest projecte + *Insectes*.

Com ja hem esmentat anteriorment, el projecte, en el seu recorregut, acull les obres d'altres artistes, dialoga amb elles i n'extreu i proposa conclusions al visitant. Aquest deambularà entre la monumental *mantis* de Tobias Bernstrup, intuïnt la violència imperant en la societat urbana actual; amb Mihai Grecu i Thibault Gleize (BUNKE) observarà l'atracció que la llum exerceix sobre els insectes, una atracció fatal que els condueix irremediablement a la mort; amb Santiago Cirugeda veurà com, seguint "l'estratègia de la paparra", es pot construir una casa-insecte i posicionar-se així contra la tala d'uns arbres de La Alameda de Sevilla; amb Edwina Hoël descobrirà una plaga de llagostes propagant-se damunt de la informació radiofònica, com també es propaguen els insectes per damunt dels objectes escultòrics de Pedro Mora, deixant llargues corrues de marietes, mentre que amb el concert de Francisco López escoltarà i sentirà físicament els sons gravats directament en diferents hàbitats

selvàtics. En el cas de Marta Petit, el seu *Bestiari en temps de guerra* remetrà el visitant a aquelles mosques de la violència i la mort de les quals W. G. Sebald parlava en referir-se als desastres de la guerra. I Donna Conlon provoca una hipotètica manifestació de formigues amb la disputa entre banderes com a rerafons. Pel que fa a Joan Leandre, la plaga que ens proposa es propaga a través de la xarxa en una reflexió sobre el món actual de les noves tecnologies i la difusió de la informació. Un treball, aquest darrer, que és tant una opció de present com de futur dins del projecte global *+ Insectes*, ja que ens permet introduir-nos en una intuïció de futur de la mà de Steven Johnson, un dels pensadors més influents sobre el pensament actual relacionat amb Internet. En parlar dels sistemes emergents, Johnson no dubta a trobar correlacions entre formigues, neurones, ciutats i programari, tal com escriu en el subtítol del seu llibre. De les seves reflexions, se'n treuen supòsits com aquests, que fan que *+ Insectes* sigui un intent d'obrir una mirada més cap al futur: "La xarxa és intel·ligent, però la seva intel·ligència és la de la colònia de formigues, no la de l'Estat centralitzat. I com van aparèixer aquestes noves xarxes intel·ligents? Baixem una baula més en la cadena, cap a les xarxes neuronals de la ment humana i la seva extraordinària habilitat per reconèixer patrons. La ment d'un investigador a Brussel·les veu una connexió entre la conducta col·lectiva de les colònies de formigues i els problemes de *routing* endèmics a les xarxes d'informació a gran escala; veu aquesta connexió perquè el seu cervell conté un dispositiu meravellosament àgil per detectar patrons compartits en camps diferents. Aquest dispositiu funciona segons la seva pròpia lògica de l'eixam, sense comandament central. Un tipus d'intel·ligència descentralitzada (el cervell humà) capta una nova forma d'aplicar les lliçons d'una altra intel·ligència descentralitzada (les formigues), la qual cosa després serveix com a plataforma (la xarxa) per a una transmissió d'un altre tipus (les ciutats virtuals), de la qual gaudim còmodament asseguts en les nostres llars dins de barris del sistema d'autoorganització més gran del planeta fabricat per l'home (la ciutat real)."⁹ Tot un exemple de les constants el·lipses que fa la humanitat i de les quals *+ Insectes* es vol fer ressò.

Glòria Picazo

---

⁹ JOHNSON, Steven. *Sistemas emergentes o qué tienen en común hormigas, neuronas, ciudades y software*. Madrid: Turner/Fondo de Cultura Económica, 2003, p. 207-208.

PROJECTE EXPOSITIU

+ *Insectes*

Del 20 d'abril al 24 de juny de 2007

Un recorregut d'instal·lacions proposat per Francisco RUIZ DE INFANTE i concebut amb la complicitat de Glòria PICAZO.

+ Insectes és un dispositiu de Francisco Ruiz de Infante pensat especialment per al Centre d'Art la Panera i amb el fil conductor de "la vida dels insectes" com a metàfora de la vida dels humans. Aquest recorregut acollirà una mostra col·lectiva reunida sota la mateixa temàtica.

Les obres de Ruiz de Infante entaulen un diàleg amb les de Tobias BERNSTRUP, col·lectiu BUNKE, Santiago CIRUGEDA, Donna CONLON, Edwina HOËL, Joan LEANDRE, Francisco LÓPEZ, Pedro MORA, Marta PETIT i Christian SEBILLE, per endinsar-se en temes com són la violència davant la subsistència, l'organització en comunitats, la biopolítica i els virus i plagues, que avui s'estenen per la xarxa.

La labor principal de Francisco Ruiz de Infante se circumscriu al terreny de l'audiovisual i la instal·lació. Abunden en el seu univers plàstic els espais claustrofòbics i foscos que submergeixen l'espectador en una experiència de malson i el condueixen a un viatge a través dels **racons** de la memòria i el subconscient.

Per una banda, la seva obra té un clar caràcter introspectiu. Les seves peces ens poden recordar les memòries de la infància i els viatges de la imaginació. Altrament, existeix en molts dels seus treballs una gran fascinació pel medi natural, a través del qual emergeixen múltiples metàfores amb les quals ens podem identificar bé individualment o col·lectiva.

La participació de Francisco Ruiz de Infante a l'exposició **+ Insectes**, per una banda, es contempla a partir de videoinstal·lacions, algunes de les quals han estat realitzades específicament per al Centre d'Art la Panera i d'altres que s'han coproduït amb el FRAC - Champagne-Ardenne de Reims. I per l'altra, juntament amb Glòria Picazo, directora del Centre d'Art la Panera, participa en la concepció de l'espai i del desenvolupament de la idea expositiva.

Francisco Ruiz de Infante concebrà un espai que generarà interrelacions i diàleg amb les obres exposades per tractar temes com la humanització-deshumanització, la fascinació i/o la por de l'espectador, i de l'individu en general, davant del món dels insectes, els sistemes de construcció d'espais i comunitats...

La instal·lació es planteja com un "formiguer" que oferirà al visitant un recorregut laberíntic caracteritzat per la combinació d'unes zones diàfanies i d'altres més complexes, a través del qual s'aniran descobrint les diferents peces i àmbits.

Francisco Ruiz de Infante / Christian Sebille
Telepatía, 2007

Imatge videogràfica d'un centpeus, el qual es va movent tímidament i dibuixa línies damunt el fons blanc que resulten una imatge que es desdobra i es multiplica. Una manipulació del moviment de l'insecte fa que sigui difícil, des d'un primer moment, esbrinar on es troba el cap o la cua. A la vegada, aquesta peça és acompanyada d'un text que ens parla de la dificultat inherent als processos de comunicació.

Donna Conlon, *Coexistència*, 2003
Cortesia de l'artista

Fins a quin punt determinats comportaments dels insectes ens poden recordar als humans? Certament, uns quants, tot i que les motivacions d'uns i altres de vegades no coincideixen en absolut.

Donna Conlon a partir d'una subtil intervenció en un àmbit natural fa emergir paral·lelismes entre humans i formigues. En el seu vídeo *Coexistència*, a ran de terra, lluny de l'esguard de la nostra mirada, apareix una legió de formigues que en el seu disciplinat anar i venir transporten fulles fragmentades, algunes de les quals han estat substituïdes per diminutes banderes dels països membres de les Nacions Unides i símbols de la pau. La suplantació de les fulles per les banderes ha convertit el tràfec diari d'aquests incansables animals en una revolta improvisada en contra de les guerres que assoten el nostre planeta i a favor de la unitat mundial.

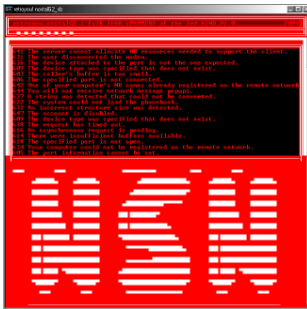

“El Gabinete” consisteix en una sala en la qual són exposats dibuixos, petites fotografies, petits objectes i material documental. Al mateix temps, peces de Joan Leandre i Pedro Mora entaulen diàleg amb l'espai. A partir d'aquest punt ens anirem trobant les diferents sales amb les instal·lacions i projectes artístics que conformen l'exposició **+Insectes**.

Joan Leandre

retroyou_nostal(G2) // ef3kfARsPAMMERS of the 3^d kind*, 2004-2006

Cortesia de l'artista

Les paraules virus i plagues ens fan estremir, van associades a la idea de malaltia i destrucció. Al llarg de la història del nostre planeta i de la humanitat en repetides ocasions els virus han assolat hàbitats sencers. La pròpia evolució dels éssers vius ha estat una lluita per la supervivència i en conseqüència una lluita per l'adaptabilitat al medi, una resistència activa contra els virus. Vençuts alguns virus que afecten el nostre hàbitat en tant que éssers vius, actualment altres virus s'han infiltrat en altres àrees de la nostra acció, com són el món digital. Aquests virus no afecten directament el nostre organisme, tanmateix sí que poden fer trontollar societats hipertecnificades com la nostra.

Pedro Mora

S.T., 1994

Cortesia de l'artista

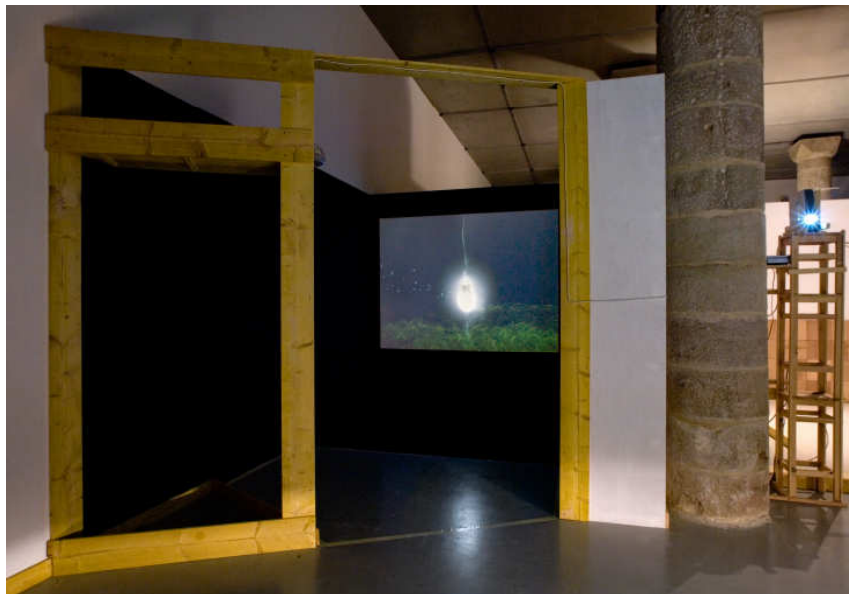
Pedro Mora convoca la vida, però també la mort. Les seves obres estan poblades d'insectes i de tot tipus d'animals. En són ocupants o n'han estat els executors. En percebem la seva existència ja sigui a partir de la seva presència o a través del seu rastre. Tots aquests animals han transformat uns hàbitats que en un principi els eren aliens.

A *S.T.* l'ocupació ha estat duta a terme per dos éssers vius, per una banda, els ratolins, que s'han escolat per allí on han pogut i han realitzat obertures amb les seves dents tallants, paral·lelament o posterior, les papallones han sobrevolat aquests objectes deixant la seva empremta, porcions de vida que ara són visibles a partir dels ous que van pondre.

Pedro Mora, *Sueño nº 9*, 1993

A *Sueño nº 9* una corrua de marietes es reparteixen d'una manera gregària al llarg d'uns plafons de fusta. La inocència i els colors vívids i brillants d'aquests inofensius insectes han estat desterrats per l'efecte de la mort

BUNKE (Mihai Greuc i Thibault Gleize), *Orcaille*, 2006

Cortesia dels artistes

Són moltes les nits d'estiu en què ens em quedat absorts contemplant com centenars d'insectes són atrets per un focus de llum. Incessantment, van i vénen, s'aproximen i xoquen, aletegen i moren, un darrere l'altre. L'estranya atracció que senten per la llum els condueix irrefrenablement a una mort segura. Per què? Les estructures i dinàmiques d'ansietat d'aquests insectes que adopten conductes incomprensiblement autol·lítiques (suicides) ens suggereixen múltiples qüestions que podem relacionar amb la nostra condició humana.

Francisco Ruiz de Infante
Transmisión P.M., 2007

Santiago Cirugeda, *Ocupación de árboles con casa-insecto / la estrategia de la garrapata*, 2001

Cortesía de l'artista i ADN Galeria, Barcelona

La natura des de sempre ha estat una font inesgotable d'aprenentatge. En nombroses ocasions els arquitectes s'hi han acostat a la recerca de possibles solucions constructives. La resistència i el caràcter simbiòtic de la paparra van definir un projecte de subversió ciutadana de l'arquitecte Santiago Cirugeda i de la plataforma veïnal Alameda viva, que es resistia a la tala d'uns arbres, va sorgir el projecte de la casa-insecte.

La idea d'aquest habitatge, segons el seu autor, segueix les premisses fonamentals d'una guerrilla urbana, es dissenya amb mòduls i peces de muntatge immediat. Les carcasses donen una protecció eficaç enfront de possibles agressions amb pilotes de goma o ràfegues d'aigua a pressió.

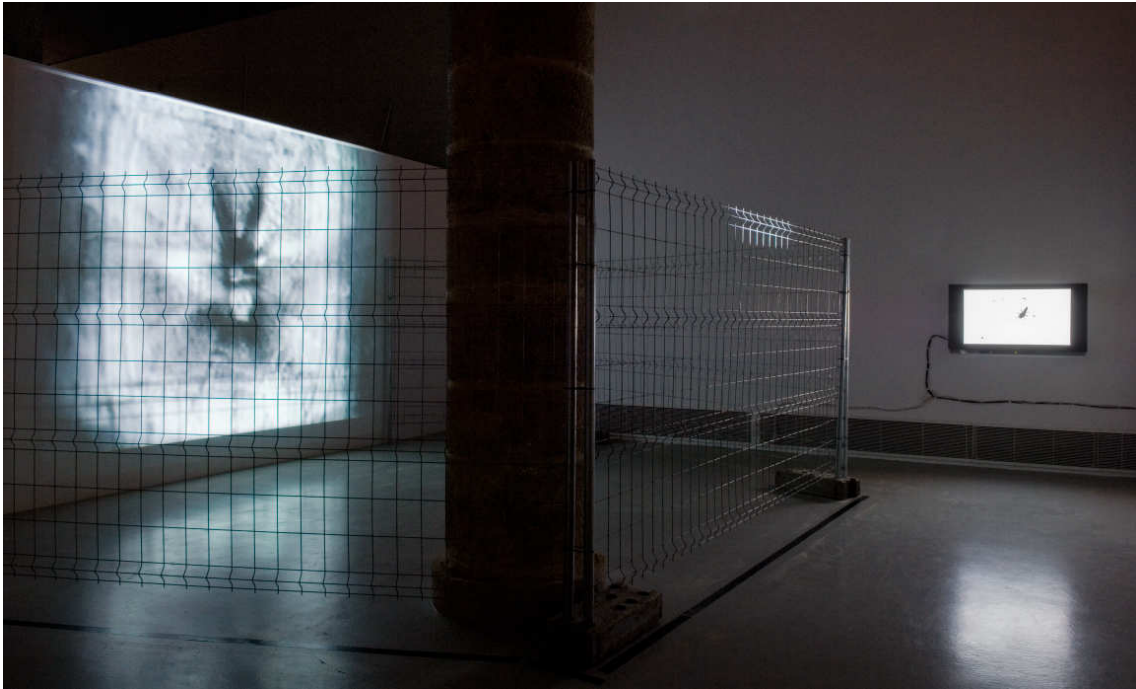
Francisco Ruiz de Infante / Christian Sebille
La piedra de NY (miniatura n° 6), 2007

Obra derivada d'un vídeo monocanal titulat *La piedra de NY (2004-2005)* i de l'espectacle titulat de la mateixa manera que fou presentat a la Mediateca de Caixaforum el 2006. Aquesta és la tercera entrega del projecte. La videoinstal·lació bàsicament està conformada per tres aquaris que contenen tres ecosistemes vivents (larves d'insectes) a partir dels quals es realitza tota una sèrie de captacions de vídeo i àudio que inunden l'espai i els sentits de l'espectador.

Francisco Ruiz de Infante / Christian Sebille
Effets secondaires, 2007

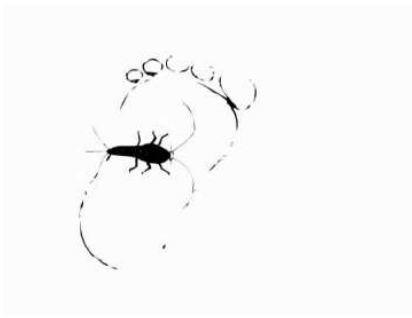
Una gran protuberància que prové d'un arbre malalt, que es podria considerar una mena de càncer vegetal, s'ubica al centre d'una taula de fusta. D'aquesta protuberància surten 6 cascs d'àudio dins dels quals es pot escoltar un text sobre els efectes indesitjables d'alguns medicaments que ens protegeixen de les picades dels insectes.

Francisco Ruiz de Infante
Clavo, piojo y pelo, 2007

Marta Petit, *Bestiari en temps de guerra*, 2003
Col·lecció d'art contemporani de l'Ajuntament de Lleida

Marta Petit, a partir d'una extrema economia dels mitjans: traços negres sobre fons blanc, ens planteja breus descripcions al·legòriques dels comportaments més baixos i destructius tant dels homes com de les bèsties. La majoria d'aquests animals són insectes que veurem sorgir de la blancor del fons a partir de ínfims retalls o taques de color negre. Aquesta fàbula animada ens recorda que tots -humans i bèsties- estem units a un cicle vital que ens condueix del naixement a la mort. Tanmateix, la competitivitat i l'agressivitat de la cadena evolutiva no repercuteixen de la mateixa manera en tots els éssers vius i poden condicionar decisivament la nostra existència.

Tobias Bernstrup, *Mantis City*, 2006

Cortesia d'AND Galeria, Barcelona

A l'obra *Mantis City*, Tobias Bernstrup, a partir d'un model a escala 1:1000 de la ciutat de Shanghai, ens introdueix en l'enfrontament de dues mantis orants que una contra l'altra s'enfilen per les torres Perla Oriental i Jin Mao. L'agressivitat latent en metròpolis caracteritzades per una arquitectura futurista i acumulacions ingents d'homes i dones subjugats a les rutines diàries, emergeix i es concentra en el combat de dues mantis que adopten una escala quasi monstruosa. Pot ser que aquesta lluita sigui una prefiguració del destí apocalíptic d'unes societats humanes que encara no han desterrat la violència?

Edwina Hoël, *Les criquets*

Cortesia de l'artista

Les llagostes són uns insectes que tant ens poden incomodar i provocar rebuig, com fascinar. Les podem associar a dies de camp i als períodes primaverals o estivals, o també les podem considerar éssers destructors, que protagonitzen plagues que arrasen extensos camps de cultiu que sumeixen poblacions senceres en la fam. Aquesta ambivalència que caracteritza les llagostes és la base del treball d'aquesta artista, que vincula la gran capacitat de propagació i ocupació de l'espai d'aquests insectes amb les ones radiofòniques, que se solapen i anul·len en molts casos, tota possibilitat d'entesa i recepció dels missatges.